

سفر به نانجینگ

محمدجواد آقاجری

محمد جواد آقاجری، رایزن فرهنگی ج.ا.ایران در پکن، در تاریخ ۸۴/۱۰/۷ به منظور بررسی وضعیت دانشجویان بخش تاریخ - که علاوه بر آموختن دروس رشته خود، جهت درک متون جامع‌التواریخ و تاریخ جهانگشای جوینی به فراگیری زبان فارسی می‌پردازند - به شهر نانجینگ عزیمت نموده و در دیداری با پروفیسور Liyin Sheng، رئیس گروه مطالعات آسیایی دانشگاه نانجینگ و استاد زبان فارسی بخش تاریخ، به بحث و تبادل نظر در خصوص ارائه راه‌کارهای مناسب جهت ارتقاء سطح همکاری‌ها میان رایزنی و آن بخش پرداخته است. گزارش زیر حاصل تبادل نظر و توضیحات آقاجری بالیو است که پیش روی شماست.

در این دیدار، ابتدا پروفیسور لیو به تفصیل در خصوص موضوعاتی همچون اهمیت روابط میان ایران و چین و پژوهش‌های انجام گرفته آموزش زبان فارسی اشاره و

پیشنادهایی به منظور گسترش روابط فیما بین ایراد کرد و گفت: اهمیت روابط فرهنگی، تاریخی دو کشور ایران و چین، در اواخر دهه سلسله چینگ (دهه ۱۸۸۰) مسئولین را بر آن داشت که این مؤسسه را در سال ۱۹۴۷ تأسیس کنند. در حال حاضر این مؤسسه یکی از بنفوذترین مؤسسات تحقیقی درباره مطالعات ایران و چین است و بر اقلیت های نژادی شمال غرب چین، آسیای میانه و مطالعات اسلامی تأثیر دارد. پژوهش های انجام شده در این مؤسسه به شرح ذیل است:

الف - فهرست های دو زبانه چینی به فارسی (تألیف ۱۴۰۵)

ب - نامه های دیپلماتیک چینی - فارسی ملل آسیای مرکزی و آسیای میانه که در دوره سلسله مینگ در چین نوشته شده است.

ج - تاریخ آموزش فارسی در چین (قرن ۱۳-۱۸ با حمایت دولت و بخش خصوصی)

د - توسعه زبان مسلمانان هویی از فارسی به Xiaorerjin

ه - نمایشگاه ها و سمینارها

و - مطالعات تطبیقی بین ادیان تاریخی چینی بین قرون ۱۳ تا ۱۵ جهانگشای جوینی

- جامع التواریخ

ز - گفت و گوی بین تمدن ها

ح - یافته های جدید

دانشجویانی که به فراگیری زبان فارسی می پردازند در مقطع فوق لیسانس و بالاتر در زمینه های زیر مشغول مطالعه هستند:

الف - مطالعات مغول - یوان، ب - ارتباطات فرهنگی بین چین و ملت های همسایه،

ج - تاریخ اقلیت های نژادی شمال غرب، د - مطالعات اسلامی چین

تمام دانشجویان به مدت یک سال فارسی پایه را می آموزند و یک ترم نیز به قرائت

متون کتاب جامع التواریخ می پردازند. پیشنهادهای مطرح شده عبارت بود از:

۱- تهیه مواد آموزشی همچون کتب درسی و مطبوعات ایرانی (انگلیسی - فارسی -

چینی)

۲- برگزاری سمینار و کنفرانس و ارائه گزارش به شرح ذیل:

الف - برگزاری سمینار و کارگاه در طول سال تحصیلی (دو بار در سال) با حضور

۳۰ شرکت کننده که پنج نفر از ایشان خارج از نانجینگ باشد:

نیمه اول سال ۲۰۰۶ با موضوعیت: روابط تیموریان و مینگ در چین

نیمه دوم سال ۲۰۰۶ با موضوعیت: مطالعات Xiaoyerjin

ب - برگزاری کنفرانس ملی (یا منطقه‌ای شرق آسیا) مطالعات ایرانی: هر دو سال یک بار با حضور ۵۰ تا ۶۰ نفر شرکت کننده که موضوع اولین کنفرانس آن با عنوان: تلاقی در آسیای مرکزی - چینی‌ها و ایرانیان پیشنهاد گردید.

ج - دعوت از اندیشمندان جهان و ایران برای سخنرانی درباره ایران

۳- انجام تحقیقات بلندمدت که نیاز به حمایت دارند از جمله:

الف - کمک به تدوین دایرةالمعارف Xiaoyerjin فارسی / چینی / انگلیسی

ب - جمع آوری و حفظ Xiaoyerjin به عنوان میراث فرهنگی ارزشمند

۴- معرفی ایران به مؤسسات دولتی موردنظر

اینجانب نیز آمادگی همکاری خود را با توجه به اهمیت موضوع و اولویت اعلام کردم و بنا شد موضوع مطالعات Xiaoyerjin طی یک نشست فرهنگی با حضور استادانی که در این زمینه تحقیق کرده‌اند از سوی طرفین در سال آینده در دانشگاه نانجینگ بررسی و جزئیات برنامه از سوی آقای لیو جهت اظهارنظر نهایی به رایزنی ارسال شود.

روز پس از آن، دیدار از دانشجویان رشته تاریخ - که مشغول فراگیری زبان فارسی نیز هستند - صورت گرفت. در این دیدار آقای لیو به معرفی دانشجویان پرداخت و توضیح داد: در این بخش دانشجویان سه ترم متوالی، به فراگیری زبان فارسی می‌پردازند. هدف اصلی آموزش زبان، فهم متون قدیمی همچون: جامع التواریخ و تاریخ جهانگشای جوینی است، سپس درباره رسم الخط **Xiaoerjin** توضیح داد: این عنوان، رسم الخط چینی است که صدها سال پیش توسط مسلمانان این کشور طراحی شد و مورد استفاده نوشتاری قرار گرفت.

این زبان و رسم الخط هم‌زمان توسط اقلیت‌های نژادی دیگر چین، مانند: دونگ شیانگ و سالار مورد استفاده قرار گرفته و رسم الخط مشترک همه اقلیت‌های نژادی مسلمان بوده است، لذا نه تنها یکی از سرمایه‌های فرهنگی اقلیت‌های نژادی چینی، بلکه میراث فرهنگی جهانی محسوب می‌گردد.

در **Xiaoerjin** از سیستم الفبای عربی و فارسی با مختصر تغییراتی استفاده شده است. ۳۶ حرف که چهارتای آن ویژه این زبان بوده، الفبای **Xiaoerjin** را تشکیل می‌داد. **Xiaoerjin** تحت تأثیر زبان عربی و فارسی با حذف صداها بلند و استفاده از علائم صوتی استفاده شده است.

طبق تحقیقات به عمل آمده مناطق شانسو، گنسو، چینگ‌های، نینگ‌شیا، حنان، یونن، سین کیانگ و چند استان دیگر از این زبان استفاده می‌کرده‌اند.

امروز مسلمانان در شهرهای بزرگ، معمولاً در مورد **Xiaoerjin** اطلاعاتی ندارند، در حالی که در مناطق دور افتاده و فقیر غرب چین، که آموزش چینی استاندارد به خوبی جا نیفتاده، به طور وسیعی مورد استفاده قرار می‌گیرد. اکثریت استفاده‌کنندگان از این زبان مولاناها (طلاب علوم دینی) هستند که آگاهی کمی از زبان چینی استاندارد دارند و همچنین زنان مسلمانی که سطح سواد آنها از سطح متوسط پایین‌تر است. او گفت: **Xiaoerjin** هنوز در مدارس و مؤسسات خصوصی مذهبی شمال غرب کشور آموزش داده می‌شود و هدف اصلی آموزش آن نیز خواندن و یادگیری کتاب‌های دینی اسلامی است.

شمار زیادی نسخه خطی و چاپی به زبان **Xiaoerjin** وجود دارد که می‌توانند در دسته‌های دکترین اسلامی، فرهنگ‌ها و فهرست‌ها و متون غیردینی قرار گیرند. بارشد روند جهانی شدن و نوگرایی، استفاده از **Xiaoerjin** به سرعت کاسته شده و

مکتوبات آن در حال از بین رفتن است و باید اقدامات لازم برای حفظ و نگهداری این نسخ، هر چه سریع تر صورت پذیرد که با حمایت هیأت نمایندگی اتحادیه اروپا در چین، برنامه تحقیق در مورد **Xiaoerjin** به سرپرستی پروفیسور لیوین شنگ، از دانشگاه نانجینگ، در سال های ۲۰۰۱ و ۲۰۰۳ در دو مرحله انجام و شمار زیادی اسناد و نسخ خطی گردآوری شده است.

براساس این دو تحقیق، مهم ترین نسخ گردآوری شده از سوی گروه مطالعات آسیایی به نمایش گذاشته شده است. هدف از تشکیل این نمایشگاه سهمین شدن در

حفظ و نگهداری این میراث فرهنگی ارزشمند جوامع نژادی چین است. اگرچه مشارکت ما محدود است؛ اما امیدواریم توجه همه جامعه را به ضرورت حفظ میراث اقلیت های نژادی به عنوان میراث ملی جلب کنیم.

Xiaoerjin گلی زیبا در باغ فرهنگی چین است و ارزش حفظ و نگهداری دارد. آقای لیو در ادامه، از همکاری رایزنی فرهنگی با این بخش قدردانی کرد و خواستار برگزاری سمینار مشترکی با ایران در خصوص بررسی هر چه بیشتر این رسم الخط شد.

اینجانب نیز توضیحات مبسوطی در خصوص اهمیت فراگیری زبان فارسی ارائه

داده و از دانشجویان تقاضا کردم با تلاش و جدیت بیشتر به زبان فارسی صحبت کنند و با ادبیات غنی ایران آشنا شوند و به آنان وعده داده شد که نفرات نخست جهت استفاده از فرصت مطالعاتی و شرکت در دوره‌های بازآموزی به ایران اعزام شوند که در همین راستا، در مرداد ماه سال جاری دو تن از دانشجویان برای شرکت در دوره دانش افزایی به پکن دعوت شدند که در تقویت انگیزه آنان بسیار موثر بود و اظهار امیدواری کردم که با در اختیار گذاردن منابع درسی مناسب از سوی رایزنی، دانشجویان سریع‌تر بتوانند به زبان فارسی صحبت کنند و فهم متون درسی برای آنان ساده‌تر شود. همچنین از دانشجویان درخواست کردم که رساله‌های دوره فوق لیسانس و دکترای خود را در زمینه پیوندهای مشترک ایران و چین انتخاب نمایند تا زمینه استمرار فراگیری زبان فارسی برای آنان فراهم گردد و از این رهگذر روابط فیما بین دو کشور نیز بیش از پیش مستحکم گردد و سپس به آنان تعدادی کتاب و لوح فشرده اهدا گردید.

در بعد از ظهر همان روز، با آقای Daizhehua مسئول روابط مبادلات و همکاری‌های بین‌المللی دانشگاه نانجینگ - ملاقات کردم.

ایشان نیز مطالبی در خصوص وضعیت دانشگاه نانجینگ ارائه کرد و گفت: تاریخ دانشگاه نانجینگ به سال ۱۹۰۲ برمی‌گردد که مدرسه Sanjiang در آن شهر تأسیس گردید. این مدرسه به مرور به سطح دبیرستان و سپس دانشگاه ارتقاء پیدا کرد. دانشگاه با اسامی گوناگونی تا سال ۱۹۴۹ فعالیت کرد. در هشتم اگوست ۱۹۴۹، نام آف دانشگاه به دانشگاه ملی نانجینگ تغییر یافت و در اکتبر ۱۹۵۰ به دستور وزارت علوم، دانشگاه نانجینگ نام گرفت و در سال ۱۹۵۲ دانشکده با سابقه هنر و علوم نانجینگ در آن ادغام گردید. این دانشگاه به طور مستقیم زیر نظر وزارت آموزش فعالیت می‌کند و این شهر تاریخی که به پایتخت شش سلسله مشهور است، پذیرای دانشجویان زیادی در رشته‌های مختلف می‌باشد و از مهم‌ترین دانشگاه‌های چین است و مقام سوم را در میان دانشگاه‌های چین، بعد از پکن - شانگهای داراست و ۱۸ دانشکده و ۴۷ دپارتمان دارد که برخی از دانشگاه‌ها از دو و برخی از چند دپارتمان تشکیل شده است.

این دانشگاه دارای ۱۲ هزار دانشجوی لیسانس - ۱۰ هزار دانشجوی فوق لیسانس و دکترا و بیش از هزار دانشجوی خارجی از ۵۰ کشور جهان است که با کلاس‌های شبانه و مکاتبه‌ای بیش از ۳۰ هزار دانشجو را در بر دارد و در سطح استان دانشجویانی

که قبول می‌شوند باید نمره بالایی داشته باشند و به همین دلیل در رقابت‌های بین‌المللی جوایز زیادی را از آن خود کرده‌اند، از جمله کسب سه جایزه اول در لندن، در رشته زبان انگلیسی و کسب جوایزی در زمینه کامپیوتر و اختراعات در سطح کشور. هدف اصلی این دانشگاه تحقیق است، به طوری که بالاترین سطح تحقیقات ملی را در زمینه فیزیک و شیمی، مواد و الکترونیک دارا است و مهم‌ترین دپارتمان‌های فیزیک و شیمی و نجوم در این دانشگاه قرار دارد. در زمینه علوم انسانی نیز دپارتمان تاریخ و فلسفه بسیار خوب عمل می‌کند و مطالعات ادبیات به صورت مستقل وجود دارد. این دانشگاه دارای ۷۰ برنامه تحصیلی در مقطع لیسانس، ۱۸۰ برنامه فوق لیسانس و ۱۱۶ برنامه تحصیلی مقطع دکترا می‌باشد. همچنین ۱۹۰۰ عضو هیأت علمی دارد که ۴۰۰ نفر آن پروفیسور و ۳۰ نفر از آنان عضو آکادمی علوم در سراسر چین هستند که به لحاظ اعضای آکادمی، مقام سوم را دارا است و پژوهشگران، تحقیقات قابل توجهی را

ارائه داده و ۷۰ نفر از دست نخست وزیر جوایز ویژه دریافت کرده و تاکنون نه جایزه مهم ملی علوم طبیعی را به خود اختصاص داده‌اند. این دانشگاه با ۱۹۰ کشور در سطح جهان ارتباط دارد و علاوه بر مبادله دانشجو و استاد، برنامه‌های مشترک تحقیقاتی هم داشته است. دارای مرکز مطالعات فرهنگی مشترکی با کشورهای آمریکا و ژاپن بوده و از این نظر نیز مقام مهمی را دارا است.

اینجانب نیز ضمن تشکر از توضیحات ایشان اشاره کردم: آقای لیو همکاری خوبی با رایزن فرهنگی دارند و در دوره دانش افزایی که در ماه آگوست برگزار گردید، دو تن از دانشجویان ایشان در این دوره شرکت کردند و ما علاقه‌مندیم استاد دیگری خواه ایرانی یا چینی در کنار آقای لیو به تدریس زبان فارسی بپردازد تا سطح علمی دانشجویان ارتقاء یافته و بتوانند به زبان فارسی صحبت نمایند. همچنین پیشنهاد نمودم کتاب جدیدتری به عنوان منبع درسی جایگزین کتاب فعلی (آزفا) شود و آمادگی خود را مبنی بر برگزاری نشست‌های مشترک فرهنگی اعلام کرده و گفتم: موضوعات

پشهادی از سوی آقای لیو همچون مطالعات Xiaojin مورد بررسی قرار گرفته و بنا شده در این زمینه همکاری مشترک داشته باشیم و همچنین پروژه‌های تحقیقاتی مشترکی نیز پیشنهاد شده است که پس از بررسی‌های لازم، نحوه همکاری خود را اعلام خواهیم کرد، همچنین آمادگی خود را مبنی بر مبادله استاد و دانشجو و اعزام استادان و دانشجویان بخش تاریخ، جهت شرکت در دوره‌های بازآموزی زبان فارسی ایران و اعطای فرصت‌های مطالعاتی به آنان اعلام کردم. مسئول روابط خارجی نیز علاقه‌مندی خود را در زمینه مبادله استاد و دانشجو اعلام کرد و گفت: سایر درخواست‌ها نیز مورد بررسی قرار خواهد گرفت و متناسب با شرایط، نسبت به تحقق

نظرات پیشنهادی اقدام خواهد شد.

در عصر آن روز با همکاری آقای لیو از موزه جنگ (بنای یادبود قربانیان جنگ نانجینگ) بازدید به عمل آمد.

بنای یادبود قربانیان جنگ نانجینگ

بنای یادبود کشته‌های قتل عامی که ژاپنی‌ها در نانجینگ راه انداختند در گوشه جنوب غربی شهر که به **jiangdongmen** مشهور است قرار دارد که خود یکی از مکان‌های اعدام و قتل عام و دفن دسته جمعی بوده است.

این موزه در زمینی به مساحت ۲۸۰۰۰ مترمربع و زیربنایی به مساحت ۳۰۰۰۰ مترمربع در سال ۱۹۸۵ به یادبود ۳۰۰ هزار قربانی حادثه ساخته شد. در ۱۹۹۵ این موزه توسعه پیدا کرد و بازسازی گردید. ساختمان احداث شده دارای نمای سیاه و سفید از سنگ گرانیت بوده که زیبا و جذاب و آرامش بخش به نظر می‌رسد.

این محل نمایشگاهی با اسناد و اشیاء تاریخی است که معماری، مجسمه‌سازی، نورافکن‌های نوا و نما را شامل می‌شود. بنای یادبود مشتمل بر سه بخش است: نمایشگاه فضای باز، استخوان‌های باقی مانده کشته‌ها، موزه اشیاء تاریخ. در بخش فضای باز مجسمه‌های دسته جمعی، مجسمه تمام قد، علائم، یادبودها، میزهای توبه و نجات، درختان خشکیده و دیوارهای خراب شده، دیواری با اسامی کنده شده قربانیان بر روی آن با رنگ سبز با طراحی شبیه قبرستان با موضوع مرگ و زندگی به چشم می‌خورد.

در ساختمانی که شبیه تابوت ساخته شده تعدادی از استخوان‌های خارج شده از زمین از هزاران کشته حادثه قرار گرفته است. این استخوان‌ها زمانی که بنای یادبود ساخته می‌شد از زیر خاک پیدا می‌شدند و نشان روشنی از وضوح جنایات ژاپنی‌ها می‌باشد. نیمی از موزه مدفون در خاک دیده می‌شود. در داخل موزه تعداد زیادی عکس و اشیاء و نمودارها و نقاشی‌های مرتبط با حمله به نانجینگ به نمایش گذاشته شده است. در این نمایشگاه با روش‌های مختلف مانند کابینت‌های نورپردازی شده، بشقاب‌ها و سفال‌های مرطوب کپک زده، نقاشی‌های رنگ روغن، کامپیوترهای جیبی، نمایش‌های مستند و ... تراژدی قتل عام وحشیانه نانجینگ و بیرحمی سربازان ژاپنی نشان داده شده است.